

Osobitosti tvorby školského vzdelávacieho programu v materskej škole

Bratislava január 2022

Aktualizované podľa právneho stavu účinného od 1. januára 2022

Obsah

Úvod.....	2
Obsah školského vzdelávacieho programu	5
Záver.....	11
Všeobecné odporúčania na vypracovanie/úpravu/revidovanie školského vzdelávacieho programu materskej školy	12
Návrh úvodnej tabuľky do ŠkVP	14

Úvod

Školský vzdelávací program **musí byť vypracovaný v súlade s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania** podľa školského zákona a v súlade s **platným štátnym vzdelávacím programom** (schváleným a vydaným ministerstvom školstva).

Tvorba školského vzdelávacieho programu

- **sa riadi** požiadavkami **školského zákona** a **platným štátnym vzdelávacím programom**,
- **vychádza z cieľov** a **zamerania** konkrétnej materskej školy.

Pre jednu materskú školu (**bez ohľadu na počet tried, ako aj na to, že má napr. viacero elokovaných pracovísk**) sa vypracúva jeden školský vzdelávací program.

Ak škola poskytuje vzdelanie viacerých stupňov podľa § 16 a 17 školského zákona (ide napríklad o základnú školu s materskou školou, alebo o spojenú školu, v ktorej je aj organizačná zložka materská škola), **môže vypracovať pre všetky stupne vzdelania jeden súhrnný školský vzdelávací program**, ktorý je v súlade so štátnymi vzdelávacími programami pre príslušné stupne vzdelania a príslušné odbory vzdelávania.

Školský vzdelávací program sa vypracúva v **štátnom – slovenskom jazyku**.

Za vypracovanie a dodržiavanie školského vzdelávacieho programu v súlade s platným právnym stavom **zodpovedá riaditeľka¹**, ktorá predkladá školský vzdelávací program **na schválenie zriaďovateľovi a rade školy na vyjadrenie²**.

Školským vzdelávacím programom môže byť aj medzinárodný program, ktorý sa uskutočňuje po písomnom súhlase ministerstva školstva a je v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania podľa tohto zákona.

Ak má **zriaďovateľ pochybnosť** o súlade školského vzdelávacieho programu **s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania** podľa školského zákona alebo o súlade **s platným štátnym vzdelávacím programom**, **môže požiadať Štátnu školskú inšpekciu³**, príslušné Školské inšpekčné centrum (ktoré má sídlo v krajskom meste príslušného kraja) **o posúdenie súladu školského vzdelávacieho programu s cieľmi a princípmi výchovy a vzdelávania podľa školského zákona a súladu so štátnym vzdelávacím programom**.

Súlad medzinárodného programu s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania kontroluje Štátna školská inšpekcia.

Školským vzdelávacím programom môže byť aj program, ktorý je schváleným výsledkom experimentálneho overovania.

Školský vzdelávací program **vydáva riaditeľka materskej školy po prerokovaní v pedagogickej rade a v rade školy⁴** spravidla **na obdobie jedného vzdelávacieho cyklu – t. j. spravidla na tri roky⁵**. V závislosti od podmienok konkrétnej materskej školy sa školský vzdelávací program môže vydať aj na kratšie obdobie, po uplynutí ktorého sa reviduje, upravuje alebo vydáva úplne nový. **Minimálna doba, na ktorú sa školský vzdelávací**

¹ § 5 ods. 2 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“) – riaditeľka zodpovedá za dodržiavanie platného štátneho vzdelávacieho programu a za vypracovanie a dodržiavanie školského vzdelávacieho programu.

² § 5 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z.

³ § 7 ods. 7 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „školský zákon“).

⁴ § 7 ods. 2 školského zákona.

⁵ Z dôvodu, že väčšina detí navštevuje materskú školu 3 roky.

program vydáva, je jeden školský rok.

Školský vzdelávací program, okrem učebných osnov, zverejňuje riaditeľka školy na verejne prístupnom mieste⁶ najneskôr do 60 dní od jeho schválenia. Učebné osnovy sa nezverejňujú, ak riaditeľ školy nerozhodne inak.

Školský vzdelávací program **má byť** vypracovaný **vecne, zrozumiteľne a prehľadne. Terminológia** použitá v školskom vzdelávacom programe **musí byť zhodná:**

- s terminológiou použitou v štátnom vzdelávacom programe,
- s terminológiou používanou v školskom zákone, vo vyhláske o materskej škole a v ostatných všeobecne záväzných právnych predpisoch vzťahujúcich sa na uskutočňovanie výchovy a vzdelávania v materskej škole.

Ak materská škola vzdeláva deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, vytvára pre ne podmienky v súlade s odporúčaniami zariadenia poradenstva a prevencie **prostredníctvom individuálneho vzdelávacieho programu alebo prostredníctvom vzdelávacích programov určených pre školy, ktoré vzdelávajú deti so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami⁷.**

Školský vzdelávací program je druhou⁸ úrovňou vzdelávacích programov. **Je východiskom pre každodennú výchovno-vzdelávaciu činnosť učiteľky.**

Školský vzdelávací program **musí:**

- **rešpektovať** vývinové osobitosti detí predškolského veku,
- **zohľadňovať** vlastné ciele, poslanie a zameranie materskej školy,
- **akceptovať** priestorové, materiálo-technické a personálne podmienky materskej školy (vonkajšie i vnútorné; blízke i vzdialenejšie),
- **vytvárať** priestor na uplatňovanie takého štýlu výchovno-vzdelávacej činnosti, ktorý pozitívne ovplyvňuje učenie sa detí a ich vzdelávacie výsledky,
- **ovplyvňovať** pozitívne celkovú klímu a kultúru materskej školy.

Školský vzdelávací program umožňuje materskej škole **uskutočňovať výchovu a vzdelávanie „na mieru“** podľa reálnych potrieb a záujmov detí, požiadaviek zákonných zástupcov, konkrétnych podmienok a tradícií materskej školy, podľa koncepčných zámerov materskej školy a zriaďovateľa.

Pri tvorbe školského vzdelávacieho programu má svoje miesto každý člen pedagogického kolektívu. Spôsoby tvorby školského vzdelávacieho programu môžu byť rôzne, dôležitá je spolupráca, kooperácia všetkých učiteľiek.

V závislosti od veľkosti materskej školy, môže byť jedna učiteľka (spravidla vedúca metodického združenia) poverená „funkciou“ **koordinátorky tvorby školského vzdelávacieho programu.**

Riaditeľka **kontroluje všetky činnosti** počas celej tvorby školského vzdelávacieho programu. Ak v materskej škole nie je určená koordinátorka, plní rolu koordinátorky sama riaditeľka. **Zodpovednosť riaditeľky je rovnaká aj pri prípadnej úprave, revidovaní alebo zmene**

⁶ Takýmto verejne prístupným miestom je napr. webové sídlo materskej školy (ak ho má materská škola zriadené, alebo priestor materskej školy, do ktorého majú prístup rodičia (napr. šatňa príslušnej triedy, alebo vstupná chodba atď.)

⁷ V súlade s § 94 ods. 2 školského zákona sú takýmto vzdelávacími programami programy pre: a) deti s mentálnym postihnutím; b) deti so sluchovým postihnutím; c) deti so zrakovým postihnutím; d) deti s telesným postihnutím; e) deti s narušenou komunikačnou schopnosťou; f) deti s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami; g) deti choré a zdravotne oslabené; h) deti hluchoslepé.

⁸ Prvou úrovňou vzdelávacích programov je štátny vzdelávací program

školského vzdelávacieho programu. Tiež však platí, že aj pri tomto procese mu musia byť nápomocní všetci pedagogickí zamestnanci konkrétnej materskej školy.

PRED TVORBOU AJ PRÍPADNÝM REVIDOVANÍM/ÚPRAVOU/ZMENOU ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU JE POTREBNÉ:

- naštudovať si dôkladne platný štátny vzdelávací program,
- spracovať časový harmonogram tvorby/revidovania/úpravy/zmeny školského vzdelávacieho programu – na zasadnutí metodického združenia, ak je v materskej škole zriadené,
- napláňovať rôzne odborné stretnutia, diskusie, vzdelávanie, semináre, konzultácie atď.,
- zabezpečiť dostatok odbornej literatúry; využiť odborné informácie z relevantných webových sídiel (napr. www.minedu.sk, www.statpedu.sk),
- stanoviť konkrétny spôsob a postup tvorby/revidovania/úpravy/zmeny školského vzdelávacieho programu, koncepčné a obsahové zámery tvorby/revidovania/úpravy/zmeny školského vzdelávacieho programu,
- stanoviť grafickú podobu školského vzdelávacieho programu (všetky dodatočné formálne úpravy sú zložité a zdĺhavé).

Významným vstupom do tvorby/revidovania/úpravy/zmeny školského vzdelávacieho programu je analýza podmienok materskej školy – autoevalvácia materskej školy, analýza požiadaviek rodičov/zákonných zástupcov detí, základnej školy. Analýza podmienok materskej školy, jej výchovno-vzdelávacej činnosti a celkovej klímy a kultúry umožňuje určiť, čo je potrebné zmeniť, na čo a ako by mal reagovať školský vzdelávací program.

Prostredníctvom autoevalvácie materská škola „skladá účty“ svojim „zákazníkom“ – deťom a rodičom/zákonným zástupcom, základnej škole, svojmu zriaďovateľovi. Školský vzdelávací program je vyústením/produktom spoločnej práce učiteliek a vedúcich pedagogických zamestnancov materskej školy.

Pri tvorbe školského vzdelávacieho programu sa prihliada na osobitosti a charakter organizácie výchovy a vzdelávania a preto súčasťou školských vzdelávacích programov materských škôl nie sú učebné plány.

V materských školách:

- **nie je zavedený hodinový systém výchovno-vzdelávacej činnosti** – výchovno-vzdelávacia činnosť sa uskutočňuje v priebehu dňa nepretržite počas všetkých foriem denných činností,
- **obsah výchovy a vzdelávania nie je rozčlenený do jednotlivých vyučovacích predmetov,**
- **nie sú postupové ročníky** (materskú školu niektoré deti navštevujú len jeden rok, iné dva, tri a niektoré dokonca aj štyri roky).

Obsah školského vzdelávacieho programu

Školský vzdelávací program každej materskej školy podľa § 7 ods. 4 školského zákona obsahuje:

- názov vzdelávacieho programu,
- vymedzenie cieľov a poslania výchovy a vzdelávania a zameranie školy,
- stupeň vzdelania⁹, ktorý sa dosiahne absolvovaním školského vzdelávacieho programu,
- dĺžku dochádzky a formy výchovy a vzdelávania,
- učebné osnovy,
- vyučovaci jazyk podľa § 12 školského zákona,
- hodnotenie detí.

V nasledujúcom texte rozoberieme jednotlivé súčasti školského vzdelávacieho programu.

NÁZOV ŠKOLSKÉHO VZDELÁVACIEHO PROGRAMU

Názov školského vzdelávacieho programu môže byť **všeobecný** alebo môže byť **tvorivo koncipovaný** vzhľadom na špecifiká predškolského obdobia; môže sa tvoriť aj v súlade so zaužívaným pomenovaním konkrétnej materskej školy, napr. Školský vzdelávací program Lienka; Školský vzdelávací program Rozprávko atď. **Zohľadňuje vlastné ciele, poslanie výchovy a vzdelávania a zameranie materskej školy.**

VLASTNÉ CIELE A POSLANIE VÝCHOVY A VZDELÁVANIA A ZAMERANIE MATERSKEJ ŠKOLY

Vlastné ciele a poslanie výchovy a vzdelávania **v konkrétnej materskej škole sa stanovujú v súlade s/so:**

- všeobecnými cieľmi ustanovenými v štátnom vzdelávacom programe,
- cieľmi výchovy a vzdelávania ustanovenými v školskom zákone,
- cieľmi stanovenými v koncepčnom zámere rozvoja materskej školy,
- potrebami a záujmami detí, rodičov/zákonných zástupcov a pedagogických zamestnancov,
- vlastným zameraním materskej školy.

Ciele v školskom vzdelávacom programe sú oproti cieľom v štátnom vzdelávacom programe **konkrétne**. Stanoveniu vlastných cieľov predchádza spracovanie **záverov a odporúčaní, ktoré vyplývajú z autoevalvácie materskej školy.**

Do tejto časti sa neprepisujú všeobecné ciele predprimárneho vzdelávania zo štátneho vzdelávacieho programu, ani ciele výchovy a vzdelávania zo školského zákona, aj keď vlastné ciele z nich vychádzajú. Ciele materskej školy je potrebné formulovať vo vzťahu

⁹ Podľa § 19 ods. 9 školského zákona: „Na doklade o získanom vzdelaní, ktorým je vysvedčenie, vysvedčenie o záverečnej skúške, vysvedčenie o maturitnej skúške a vysvedčenie o absolventskej skúške sa uvádza úroveň Slovenského kvalifikačného rámca a úroveň Európskeho kvalifikačného rámca.“

k osobnostnému rozvoju detí, nie ako ciele pre učiteľov alebo rodičov, ani ako ciele materskej školy ako inštitúcie.

V tejto časti školského vzdelávacieho programu sa uvádza **aj zameranie materskej školy**, ktoré sa **v stručnosti zdôvodní** (vnútornými alebo vonkajšími podmienkami, prostredím, kvalitou spolupráce so základnou školou atď.). K spracovaniu zamerania materskej školy je potrebné pristupovať uvážene.

V materskej škole, ktorá vznikla spojením viacerých, predtým samostatných materských škôl, ktoré sú teraz jej súčasťou ako elokované pracovisko sa musí rešpektovať doterajšia tradícia bývalých samostatných materských škôl a je potrebné elokovaným pracoviskám ponechať ich špecifiká, ktoré vyplývajú okrem iného aj z rôznorodosti personálnych, priestorových (interiér aj exteriér) ako aj materiálno-technických podmienok a zároveň je potrebné stanoviť aj zameranie spoločné pre všetky pracoviská takejto materskej školy.

Zameranie materskej školy má:

- byť zrozumiteľné rodičovskej aj odbornej verejnosti,
- obsahovať všetky podstatné údaje (napr. z jej nedávnej histórie – spojenie so základnou školou, s inými materskými školami, získanie čestného názvu atď.),
- obsahovať východiskový stav výchovy a vzdelávania – kde je materská škola teraz; čo ponúka; čo môže ponúknuť; čo sa chystá ponúknuť v blízkej budúcnosti; aký stav chce zachovať aj pre budúcnosť, príp. či a ako chce súčasný stav v blízkej budúcnosti zmeniť a aké má zábery vo vzťahu k zvýšeniu kvality výchovy a vzdelávania (čo chce zmeniť, čo chce dosiahnuť, prečo to chce dosiahnuť).

Ak bol materskej škole alebo základnej škole s materskou školou udelený **čestný názov**, má sa tento fakt odraziť práve vo vypracovaní vlastného zamerania školy.

STUPEŇ VZDELANIA

Stupeň vzdelania¹⁰, ktorý poskytuje materská škola, je totožný so stupňom vzdelania uvedeným v § 16 ods. 2 školského zákona – predprimárne vzdelanie, ktoré dieťa získa absolvovaním **posledného roka** vzdelávacieho programu odboru vzdelávania v materskej škole.

DĹŽKA DOCHÁDZKY A FORMY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Uvádza sa **konkrétne dĺžka dochádzky** (niekoľkoročná dochádzka, povinné predprimárne vzdelávanie atď.) detí do materskej školy a **konkrétne formy výchovy a vzdelávania** podľa § 28 ods. 2 školského zákona (poldenná, celodenná), ktorá sa v materskej škole **reálne uplatňuje**.¹¹

UČEBNÉ OSNOVY

Podľa právneho stavu platného od 1. januára 2022 (§ 9 ods. 6 a7 školského zákona):

- učebné osnovy sú súčasťou školských vzdelávacích programov,
- učebnými osnovami materskej školy môžu byť vzdelávacie štandardy jednotlivých

¹⁰ V prípade, že sa **stupeň vzdelania** uvedie na titulnej strane, **nemúsi sa** ďalej v školskom vzdelávacom programe **uvádzať opakovane**.

¹¹ Odporúča sa, aby materská škola, ktorá poskytuje napr. celodennú výchovu a vzdelávanie, uviedla aj to, že v prípade záujmu rodičov poskytuje aj poldennú výchovu a vzdelávanie. Z tejto časti školského vzdelávacieho programu musí byť jasné, či sú napr. v konkrétnej materskej všetky triedy s celodennou výchovou a vzdelávaním, resp. či je napr. jedna trieda s celodennou a druhá s poldennou výchovou a vzdelávaním, príp. že v materskej škole sú všetky triedy s celodennou výchovou a vzdelávaním s možnosťou poldennej výchovy a vzdelávania pre deti, ktorých rodičia o to požiadajú.

vzdelávacích oblastí.

I naďalej platí právny stav, že **učebné osnovy sú povinnou a neoddeliteľnou súčasťou školského vzdelávacieho programu každej materskej školy** zaradenej v sieti škôl a školských zariadení. **Menia sa len možnosti ich vypracovania.**

Materské školy sa môžu rozhodnúť či:

- A) ich **učebnými osnovami budú vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí** štátneho vzdelávacieho programu s uvedením tejto skutočnosti v príslušnej časti ŠkVP. V tomto prípade sa učebné osnovy nevypracúvajú, nerozširujú ani neprehlbujú, materská škola teda neposkytuje žiadnu vlastnú, pre seba špecifickú výchovno-vzdelávaciu ponuku nad povinný základ stanovený v štátnom vzdelávacom programe a v tomto duchu sú vypracované aj ostatné súčasti ŠkVP. V takomto prípade materská škola v časti učebné osnovy uvedie vetu: ***Učebnými osnovami školského vzdelávacieho programu sú vzdelávacie štandardy vzdelávacích oblastí Štátneho vzdelávacieho programu pre predprimárne vzdelávanie v materských školách.***

Poznámka: Materské školy, ktoré sa rozhodnú, že učebnými osnovami ich školského vzdelávacieho programu sú vzdelávacie štandardy jednotlivých vzdelávacích oblastí štátneho vzdelávacieho programu si ako súčasť školského vzdelávacieho programu vypracúvajú aj **východiská plánovania výchovno-vzdelávacej činnosti**. Vo východiskách plánovania výchovno-vzdelávacej činnosti sa rozpracúvajú didaktické princípy plánovania, nie technické (čo, kedy a do ktorej tabuľky sa bude v materskej škole písať).

alebo

- B) si **učebné osnovy budú i naďalej vypracúvať v podobe obsahových celkov/projektov¹²**, s prihliadnutím na vlastné osobitosti obsahu výchovy a vzdelávania, charakter výchovno-vzdelávacej činnosti a osobitosti učenia a učenia sa detí predškolského veku,

alebo

- C) si **materské školy zvolia svoju vlastnú cestu vypracovania učebných osnov.**

Učebné osnovy sa vypracúvajú na obdobie školského vyučovania (na 10 mesiacov školského roka).

V čase letných prázdnin sa výchovno-vzdelávacia činnosť plánuje a realizuje formou voľných hier a hrových činností.

Učebné osnovy:

- určujú rozsah výchovy a vzdelávania – **plnia programovú funkciu,**
- nevypracúvajú sa ako definitívne, nemenné, môžu sa dopĺňať a upravovať za vopred určených podmienok¹³ – **plnia orientačnú funkciu,**
- sú záväzkom pre všetky učiteľky konkrétnej materskej školy – **plnia normatívnu funkciu.**

Učebné osnovy majú byť vypracované tak, aby učiteľky neobmedzovali, ale ponechávali im voľnosť v ich prispôbovaní sa individuálnym vzdelávacím potrebám detí.

¹² Obsahové celky/projekty sú rámcové.

¹³ Podmienky **doplňania a úpravy učebných osnov** sa dohodnú na zasadnutí metodického združenia, ak je v materskej škole zriadené; v materských školách, v ktorých nie je zriadené metodické združenie, sa podmienky doplňania a úpravy učebných osnov dohodnú na zasadnutí pedagogickej rady.

Ak sa materská škola rozhodne, že si vypracuje svoje učebné osnovy v podobe obsahových celkov/projektov mala by sa riadiť nasledovnými odporúčaniami.

Súčasťou učebných osnov musia byť v nejakej podobe **výkonové štandardy**¹⁴ v rozsahu vzdelávacích štandardov štátneho vzdelávacieho programu. Ich formulácia sa môže v závislosti od nižšie uvedených okolností upraviť/zmeniť.

Obsahové celky/projekty majú byť vypracované tak, aby učiteľkám umožňovali prispôbovať výchovno-vzdelávaciu činnosť konkrétnym deťom s ich vzdelávacími potrebami.

Prednosťou spracovania učebných osnov vo forme obsahových celkov/projektov je:

- **pružnosť (flexibilita)** – táto forma spracovania umožňuje rýchle reagovanie na inovácie v predprimárnom vzdelávaní,
- **umožnenie** individuálneho prístupu a
- **rešpektovanie** individuálneho učebného tempa detí.

Súčasťou každého obsahového celku/projektu je/sú:

- názov obsahového celku/projektu,
- charakteristika obsahového celku/projektu,
- viacero tém, (príp. aj podtém),
- stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti,
- učebné zdroje (pre deti aj pre učiteľky),
- metódy a prostriedky hodnotenia plnenia/splnenia/dosiahnutia vytýčených výkonových štandardov (špecifických cieľov) konkrétnych obsahových celkov/projektov.

Charakteristika obsahového celku/projektu obsahuje stručnú informáciu o tom:

- z ktorých **tém**¹⁵, **príp. podtém** sa skladá obsahový celok/projekt,
- **prečo je obsahový celok/projekt** v učebných osnovách **zaradený** (t. j. význam jeho zaradenia pre osobnostný rozvoj dieťaťa),
- **aké sú vzájomné vzťahy a súvislosti**¹⁶ medzi jednotlivými témami (príp. aj podtémami) v rámci konkrétneho obsahového celku/projektu ale aj medzi ďalšími obsahovými celkami/projektmi a ich témami (príp. podtémami); jednotlivé obsahové celky/projekty a v rámci nich aj jednotlivé témy (príp. podtémy) majú na seba **nadväzovať** a majú

¹⁴ **Obsahové štandardy** sú spravidla obsiahnuté v názvoch obsahových celkov/projektov, tém, príp. podtém. Ak sa materská škola rozhodne uvádzať vo svojich učebných osnovách aj presné, doslovné znenie obsahových štandardov zo štátneho vzdelávacieho programu, môže tak urobiť (akceptuje a chápe sa to ako jej rozhodnutie).

¹⁵ **Poradie tém** určených v konkrétnom obsahovom celku **sa nemusí dodržať** v každej triede (súvisí to s materiálno-technickým vybavením materskej školy, s dostatkom učebných pomôcok atď.). Znamená to, že v rámci jedného obsahového celku/projektu **sa môžu v konkrétnych týždňoch zaradovať témy v rôznych triedach v rôznom poradí aj rôznej dĺžke trvania**. Aby sa tak mohlo diať, a zároveň aby sa rešpektovala požiadavka prihliadať pri plánovaní a realizácii výchovno-vzdelávacej činnosti na aktuálnu vývinovú úroveň detí, v učebných osnovách **sa neodporúča písať (priradovať) výkonové štandardy k jednotlivým témam**, ale len k obsahovému celku tak, aby mali učiteľky možnosť pri plánovaní výchovno-vzdelávacej činnosti naplánovať si toľko cieľov z učebných osnov ku konkrétnej téme, koľko potrebujú, pričom si môžu pomôcť materiálom obsahujúcim adaptácie výkonových štandardov štátneho vzdelávacieho programu. Nie je vylúčené, že k rovnakej téme budú mať učiteľky v jednej triede vybraný iný počet cieľov z obsahového celku/projektu, ako učiteľky z inej triedy.

Upozorňujeme, že sa neplnia/nedosahujú témy, ale výkonové štandardy daného obsahového celku/projektu. Dôležité je, aby sa výkonové štandardy naplánované v danom obsahovom celku/projekte plnili/dosahovali všetky a v každej triede, samozrejme vždy s ohľadom na aktuálnu vývinovú úroveň detí.

¹⁶ Učivo osvojené v určitom logickom usporiadaní deti lepšie chápu, prijímajú, má pre ich osobnostný rozvoj väčší význam a vedia ho lepšie využívať v ďalšom napredovaní a sebarozvoji, ako izolované učivo sprostredkované bez zjavných súvislostí.

vytvárať priestor na rozvíjanie poznatkového systému detí a na rozvíjanie a upevňovanie ich zručností, návykov, postojov,

- aké **formy organizácie**¹⁷ výchovno-vzdelávacej činnosti sa budú v obsahovom celku (projekte) uplatňovať,
- aké **časové trvanie obsahového celku/projektu** sa predpokladá (spravidla je to mesiac, ale napr. aj 2 týždne, 3 týždne, štvrt'rok).

Obsahové celky/projekty učebných osnov sa vypracúvajú tak, aby podľa nich učili všetky učiteľky konkrétnej materskej školy.

Súčasťou jednotlivých obsahových celkov/projektov sú **výkonové štandardy**. Niektoré výkonové štandardy, v úplne rovnakom znení ako výkonové štandardy v štátnom vzdelávacom programe, prípadne v štylisticky zmenenom znení. Niektoré výkonové štandardy sa môžu objaviť vo viacerých obsahových celkoch/projektoch, niektoré aj v každom obsahovom celku/projekte (najmä také, prostredníctvom ktorých sa dá identifikovať rozširujúca vzdelávacia ponuka – napr. vo vzťahu k cudzím jazykom, rozvíjaniu informačných kompetencií detí prostredníctvom IKT atď.). Učebné osnovy môžu byť doplnené o vlastné obsahové aj výkonové štandardy v prípade, ak materská škola rozširuje svoju vzdelávaciu ponuku nad povinný základ stanovený štátnym vzdelávacím programom.

Niektoré výkonové štandardy sa **neobjavia v žiadnom obsahovom celku/projekte**, ale sa uvedú na začiatku učebných osnov ako ciele, ktoré sa **plnia/dosahujú každodenne, priebežne počas celej dochádzky dieťaťa do materskej školy**.

Sú to niektoré výkonové štandardy zo vzdelávacej oblasti Človek a spoločnosť, Zdravie a pohyb, Jazyk a komunikácia a ďalších, zamerané najmä na utváranie, rozvíjanie a upevňovanie:

- kultúrnych, hygienických stravovacích a spoločenských návykov detí;
- zručností súvisiacich s osobnou hygienou a sebaobsluhou detí pri obliekaní a vyzliekaní,
- návykov súvisiacich s bezpečným správaním sa v cestnej premávke,
- zručností v rozvíjaní hier a činností podľa výberu detí a
- priateľských vzťahov detí v hrách,
- komunikačných zručností.

Každý obsahový celok/projekt sa vytvára tak, že v sebe integruje všetky vzdelávacie oblasti.¹⁸

Obsahové celky/projekty **môžu byť spracované v rôznej podobe** – tabuľka, pavúk, matica, schéma atď., môžu byť **doplnené rôznymi výpovednými obrázkami**.

Okrem povinných obsahových celkov/projektov, ktoré platia pre celú materskú školu, **môžu učebné osnovy obsahovať aj nepovinné, rozširujúce** obsahové celky/projekty, ktoré sa realizujú, napr. len v niektorých triedach, alebo len v niektorých elokovaných pracoviskách materskej školy.

¹⁷ V prípade, že sa časť obsahu obsahových celkov/projektov bude plniť mimo materskej školy (napr. v škole v prírode, počas exkurzie, na lyžiarskom výcviku, na plaveckom výcviku atď.), uvedie sa to v tejto časti učebných osnov).

¹⁸ Uvedené neznamená, že v každom obsahovom celku bude zaradený rovnaký počet výkonových štandardov, z každej vzdelávacej oblasti. V niektorom obsahovom celku/projekte môže byť jedna vzdelávacia oblasť zastúpená viac, iná menej čo súvisí s rôznym zameraním jednotlivých obsahových celkov, ich rôznym tematickým naplnením a tiež so životom v materskej škole – aktivity v spolupráci s rodičmi a inštitúciami, besiedky, tradície a podobne.

Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti by mali byť formulované ako **spoločný postup**, prostredníctvom ktorého budú učitelia celej materskej školy celostne rozvíjať osobnosť detí. Pri výbere stratégií výchovno-vzdelávacej činnosti sa musia brať do úvahy aj **skúsenosti učiteľiek a ich odborné preferencie**.

Pri výbere stratégií výchovno-vzdelávacej činnosti je potrebné aby:

- **rozvíjali** poznávacie procesy detí (vnímanie, pamäť, myslenie, reč, pozornosť, predstavy, fantáziu atď.),
- **umožňovali** deťom získať poznatky, informácie a skúsenosti na základe vlastnej aktivity,
- **sprostredkúvali** deťom plnohodnotné informácie pútavou, citovo pôsobivou formou,
- **nepreťažovali** deti, ale zároveň ani neobmedzovali ich osobnostný rozvoj,
- **dosiahli** deti prostredníctvom nich čo najefektívnejšie a najzmysluplnejšie stanovené ciele.

Stratégie výchovno-vzdelávacej činnosti nemajú byť **predimenzované čo sa týka množstva**. Je potrebné **nechať dostatočný priestor na ich slobodný výber konkrétnym učiteľkám v triedach pri plánovaní, projektovaní, programovaní výchovno-vzdelávacej činnosti**. Zároveň ich **nemôže byť ani málo**, pretože pri ich rigidnom (pevnom) dodržiavaní to môže viesť k schematickej, príliš formálnej a pre deti málo zaujímavej a nedostatočne aktivizujúcej výchovno-vzdelávacej činnosti. Stratégie si učiteľky môžu dopĺňať aj priebežne, v závislosti od vzdelávacích potrieb a rozvojovej úrovne detí, ako aj v závislosti od nimi preferovaného, či uplatňovaného učebného štýlu. Metódy a formy práce musia **zodpovedať reálnym podmienkam a dostupným didaktickým prostriedkom**, ktoré majú učitelia k dispozícii.

Učebné zdroje predstavujú zdroj informácií **pre deti**, ale aj **učiteľky**¹⁹. Učebnými zdrojmi môže byť detská literatúra, encyklopédie, detské časopisy, učebnice, odborná literatúra, odborné časopisy, náučné slovníky, materiálno-technické a didaktické prostriedky a pod. Materská škola si učebné zdroje dopĺňa podľa vlastných potrieb a špecifik. Konkrétne učebné zdroje sa uvádzajú k jednotlivým obsahovým celkom/projektom. **Nie je potrebné vypisovať všetky** a najmä nie je potrebné uvádzať tie, ktoré sa nebudú reálne využívať. Dôležité je uvedomiť si, že tak pre deti, ako aj pre učiteľky, je okrem vyššie uvedených učebných zdrojov **učebným zdrojom celý interiér aj exteriér materskej školy ako aj širšie okolie materskej školy**.

Metódy a prostriedky hodnotenia aj dosahovania/dosiahnutia²⁰ výkonových štandardov konkrétnych obsahových celkov/projektov vymedzujú cesty a spôsoby overovania ich dosahovania a dosiahnutia.

Učebné osnovy vytvárajú materské školy **v záujme detí**, rešpektujú ich možnosti a schopnosti, ich potreby. Pri ich tvorbe učebných osnov sa prihliada na to:

- **čo má dieťa vedieť**, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť,
- **čo by malo dieťa vedieť**, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť,
- **čo by mohlo dieťa vedieť**, poznať, byť schopné urobiť, dokázať, dosiahnuť.

¹⁹ Veľmi dobrým učebným zdrojom pre učiteľky je napr.: Program výchovy a vzdelávania detí v materských školách; Povinné predprimárne vzdelávanie: Sprievodca cieľmi a obsahom; Dieťa hovoriace iným jazykom: Možnosti kompenzačnej podpory v predškolskom vzdelávaní.

²⁰ Patria k nim napr. pracovné listy, produkty výtvarných činností, pracovné zošity atď.

Pri správnom zostavení obsahových celkov/projektov sa zabezpečí, že vedomosti, schopnosti, zručnosti a postoje detí sa budú **špirálovito rozvíjať** (od jednoduchého k zložitejšiemu; od úzkeho k širšiemu; od základného k rozširujúcemu atď.).

V závislosti od spôsobu vypracovania učebných osnov, môže sa predprimárne vzdelávanie uskutočňovať priamo podľa nich, alebo si učiteľky plánujú výchovno-vzdelávaciu činnosť ešte v nejakej inej, v pedagogickej rade dohodnutej forme.

VYUČOVACÍ JAZYK

Uvádza sa **vyučovací jazyk**, v ktorom sa uskutočňuje predprimárne vzdelávanie v príslušnej materskej škole. Tento musí byť v zhode s rozhodnutím²¹ ministerstva školstva o zaradení danej materskej školy do siete škôl a školských zariadení Slovenskej republiky a so zriaďovacou listinou. Vyučovacia jazyk sa môže uviesť aj na titulnej strane²².

HODNOTENIE DETÍ

Táto časť obsahuje zameranie a formy hodnotenia detí, ako aj kritériá hodnotenia detí.

Záver

Za nedostatky pri tvorbe školského vzdelávacieho programu sa považuje:

- jeho vytvorenie len kvôli naplneniu školského zákona, bez akýchkoľvek súvislostí a reálnych zámerov alebo kvôli tomu, že jeho vypracovanie kontroluje Štátna školská inšpekcia,
- odpísanie programu inej materskej školy bez ohľadu na reálne vnútorné a vonkajšie podmienky konkrétnej materskej školy,
- jeho vytvorenie nekonceptne, neštruktúrovane,
- nepružný dokument obmedzujúci tvorivosť a iniciatívu učiteliek, ktorý neumožňuje prispôbovať výchovno-vzdelávaciu činnosť reálnym vzdelávacím potrebám detí,
- jeho vytvorenie formálne, príliš odborne, s použitím pojmov, ktorým rodičia (ani potenciálni rodičia) ani napr. zriaďovateľ nerozumejú,
- jeho vytvorenie s použitím terminológie, ktorá nie je v zhode s terminológiou v štátnom vzdelávacom programe a s terminológiou používanou v školskom zákone, vo vyhláske o materskej škole a v ostatných všeobecne záväzných právnych predpisoch vzťahujúcich sa na uskutočňovanie výchovy a vzdelávania v materskej škole.

²¹ Ak ide o materskú školu zriadenú do 31. decembra 1990, táto vyučovacia jazyk uvádza v zhode so zriaďovacou listinou, pretože nemá vydané rozhodnutie ministerstva školstva o zaradení do siete (sieť škôl a školských zariadení SR sa na úrovni ministerstva školstva vedie až od 1. januára 1991).

²² V prípade, ak sa **vyučovací jazyk** uvedie na titulnej strane, **nemusí sa** v školskom vzdelávacom programe **uvádzať opakovane**.

Všeobecné odporúčania na vypracovanie/úpravu/revidovanie školského vzdelávacieho programu materskej školy²³

1. V ŠkVP na úvodnom liste nie je potrebné uvádzať názov štátneho vzdelávacieho programu²⁴.
2. V súlade s § 21 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z.: „Názov školy sa skladá z označenia druhu školy a názvu ulice, popisného čísla hlavnej budovy a úradného názvu sídla školy; názov školy môže obsahovať aj typ školy a označenie, ktoré charakterizuje zriaďovateľa alebo inú charakteristiku hodnú osobitného zreteľa. Názov školy sa uvádza v prvom páde. So súhlasom ministerstva môže škola na základe žiadosti používať jej historický názov alebo čestný názov. Ak ministerstvo udelilo škole historický názov alebo čestný názov, je súčasťou názvu školy a uvedie sa za druhom alebo typom školy. Čestný názov tvorí meno a priezvisko významnej osobnosti alebo pomenovanie významnej udalosti, ktorá má priamy vzťah ku škole. Historický názov tvorí historická spätosť so školou alebo školským zariadením. Názov školy musí byť zhodný s názvom školy uvedeným v sieti..“ **Súčasťou názvu žiadnej školy, teda ani materskej školy, nie je poštové smerové číslo.**
3. V súlade s § 21 ods. 2 a 3 zákona č. 596/2003 Z. z.:
 - Ods. 2) Škola, kde sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje v triedach v slovenskom jazyku a súčasne v jazyku národnostných menšín, má vo svojom názve druh a typ školy uvedený v slovenskom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.
 - Ods. 3) Škola, kde sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje iba v jazyku národnostných menšín, má v názve uvedený aj vyučovací jazyk školy a druh a typ školy sa uvádza v slovenskom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny. Sídlo školy sa uvádza v slovenskom jazyku; ak je sídlom školy obec, v ktorej príslušníci národnostnej menšiny tvoria najmenej 15 % obyvateľstva, uvedie sa sídlo aj v jazyku národnostnej menšiny.
4. Druh školy je presne pomenovaný v § 27 ods. 2 školského zákona. **Ako druh školy sa v ŠkVP ani v žiadnej pedagogickej a ďalšej dokumentácii nemá uvádzať napr. verejná, štátna atď.,** takto sa školy členia len z hľadiska zriaďovateľa, a nie druhu školy.

„Sústavu škôl tvoria tieto druhy škôl:

- a) materská škola,
- b) základná škola,
- c) gymnázium,
- d) stredná odborná škola,
- e) konzervatórium,
- f) školy pre deti a žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami,
- g) základná umelecká škola,
- h) jazyková škola.“

²³ Školský vzdelávací program – zaužívaná skratka „ŠkVP“

²⁴ Štátny vzdelávací program – zaužívaná skratka „ŠVP“

5. ŠkVP **nie je pedagogickou dokumentáciou, je základným kurikulárnym dokumentom materskej školy**, podľa ktorého sa uskutočňuje predprimárne vzdelávanie v materskej škole. **Výchova a vzdelávanie v materských školách sa v súlade s § 7 ods. 1 školského zákona uskutočňuje podľa školského vzdelávacieho programu a nie podľa štátneho vzdelávacieho programu.**
6. V ŠkVP sa **nevypracúva samostatná kapitola Všeobecné charakteristika materskej školy.**
7. Ako stupeň vzdelania sa v ŠkVP uvádza „**predprimárne vzdelanie**“ podľa § 16 ods. 2 školského zákona.
8. **Kapitoly ŠkVP sa odporúča uvádzať v poradí, ako sú uvedené v § 7 ods. 4 školského zákona.**
9. **Školský vzdelávací program vydáva riaditeľ školy po prerokovaní v pedagogickej rade a v rade školy.** Návrh ŠkVP sa podľa § 5 ods. 7 písm. c) zákona č. 596/2003 Z. z. **rade školy predkladá len na vyjadrenie a nie na schválenie.** Návrh školského vzdelávacieho programu sa v **pedagogickej rade prerokúva, ale neschvaľuje.**
10. Súčasťou školského vzdelávacieho programu **nesmú byť ostatné podmienky prijímania detí do materskej školy**; tie sa uvádzajú v školskom poriadku materskej školy.
11. ŠkVP **nemá obsahovať** SWOT, STEPE analýzu, ani kapitolu Hodnotenie školy a tiež ani Konceptný zámer rozvoja školy.
12. ŠkVP materskej školy **neobsahuje časť** Profil absolventa. Ako súčasť ŠkVP sa podľa § 7 ods. 4 písm. b) školského zákona vypracúva len v stredných odborných školách.
13. Časť **Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie v materských školách** sa v ŠkVP **nevypracúva a neuvádza.** Ako samostatná ďalšia dokumentácia materskej školy sa vypracúva „**denný poriadok**“.
14. Do ŠkVP **nepatrí prepis Kľúčových kompetencií pre celoživotné vzdelávanie v rámci Európskeho referenčného rámca.**
15. ŠkVP **nemá obsahovať** prekopírovaný text zo ŠVP ani pasáže patriace do iných dokumentov, ako napr. do konceptného zámeru rozvoja školy, do ročného plánu vnútornej kontroly školy, do školského poriadku alebo do prevádzkového poriadku, či do plánu kontinuálneho vzdelávania.
16. ŠkVP **nemá obsahovať** ani teoretické pasáže, ktoré patria do metodických a odborných materiálov využívaných v rámci interného metodického združenia alebo v rámci samoštúdia.
17. V ŠkVP **sa nemá používať** označenie „Inovovaný školský vzdelávací program“ len „Školský vzdelávací program“.
18. Ak sa v ŠkVP používajú **skratky**, majú byť uvedené v časti „zoznam používaných skratiek“, alebo vysvetlené v texte s uvedením, že ďalej sa používa už len konkrétna skratka.

Návrh úvodnej tabuľky do ŠkVP

Názov ŠkVP:	<i>Uvedie sa konkrétny názov</i>
Stupeň vzdelania:	<i>Predprimárne vzdelanie</i>
Dĺžka štúdia:	<i>Uvedie sa konkrétna dĺžka dochádzky detí do materskej školy.</i>
Formy výchovy a vzdelávania:	<i>Uvedie sa konkrétna forma výchovy a vzdelávania</i>
Vyučovací jazyk:	<i>Uvádza sa vyučovací jazyk, v ktorom sa uskutočňuje predprimárne vzdelávanie v príslušnej materskej škole.</i>
Prerokovaný v pedagogickej rade:	<i>Uvedie sa dátum prerokovania návrhu ŠkVP v pedagogickej rade, ktorý sa bude zhodovať s dátumom konania pedagogickej rady, na ktorej sa návrh ŠkVP naozaj prerokoval (svedčiť o tom bude zápisnica z predmetnej pedagogickej rady).</i>
Prerokovaný v rade školy:	<i>Uvedie sa dátum prerokovania návrhu ŠkVP v rade školy bez podpisu predsedu rady školy.</i>
Schválený zriaďovateľom:	<i>Uvedie sa dátum</i>
Vydaný dňa:	<i>Uvedie sa dátum</i>

Poznámka: Údaje uvedené v tejto tabuľke sa už duplicitne neuvádzajú v samostatných kapitolách ŠkVP.

Informačné zdroje:

KOLEKTÍV AUTOROV: *Metodika predprimárneho vzdelávania*. Bratislava : EXPRESPRINT s. r. o., Partizánske, 2011. ISBN 978-80-968777-3-7

HAJDÚKOVÁ, V. a kol. 2009: *Metodika na tvorbu školských vzdelávacích programov pre materské školy*. Bratislava : ZING PRINT, 2009. ISBN 978-80-8052-341-1

Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov